

Raport z ewaluacji wewnętrznej obszaru

2.3

**Procesy edukacyjne
mają charakter
zorganizowany**

Przebieg ewaluacji

Prezentowany raport jest wynikiem ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w Zespole Szkół Społecznych w Lubinie przez Zespół ds. ewaluacji wewnętrznej, który został powołany na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 w sprawie nadzoru pedagogicznego Uchwałą Rady Pedagogicznej ZSS w Lubinie z dnia 20 stycznia 2011 nr 7/01/2010-2011 .

Zadaniem zespołu było przeprowadzenie ewaluacji wewnętrznej (badania) obszaru 2.3 „Procesy edukacyjne mają charakter zorganizowany”, która polegała na zaplanowanym i podporządkowanym określonym rygorom metodologicznym zbieraniu i przetwarzaniu danych dotyczących warunków, przebiegu oraz skuteczności dotychczas podejmowanych działań.

Zespół pozyskiwał informacje niezbędne do przeprowadzenia badania (ewaluacji) z wielu źródeł, takich jak: ankiety dla uczniów, nauczycieli, rodziców. Przeprowadzono także wywiad z dyrektorem placówki oraz koordynatorami: programu Talent, e-Szkoła, ds. konkursów, szkolnego programu wychowawczego. Pod kątem potrzebnych informacji przeanalizowano także arkusze hospitacji.

Zastosowanie różnorodnych metod badawczych pozwoliło na przeprowadzenie i uzyskanie wyników badania charakteryzujących się wysokim stopniem wiarygodności. Miały na niego wpływ również profesjonalne zaplanowanie i wykonanie pracy. Ponadto wykonawcy, którzy są pracownikami Zespołu Szkół Społecznych w Lubinie, starali się zachować ze swojej strony jak największy obiektywizm.

Badanie zostało przeprowadzone w okresie od lutego 2011 do maja 2011 przez Zespół ds. ewaluacji wewnętrznej w składzie:

Przewodniczący zespołu:

Joanna Chrzastowska - Ekiert – vice-dyrektor, nauczyciel j. angielskiego

Członkowie zespołu:

1. Małgorzata Bartoszewicz – nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej i przyrody
2. Agata Popiel – pedagog, logopeda
3. Katarzyna Woźnica – nauczyciel fizyki i chemii

W badaniu szukano odpowiedzi na 4 kluczowe pytania:

1. W jaki sposób procesy edukacyjne są planowane, monitorowane i doskonalone?
2. W jaki sposób są omawiane, analizowane i wdrażane wnioski z monitorowania procesów edukacyjnych?
3. W jakim zakresie nauczyciele i uczniowie współpracują nad doskonaleniem procesów edukacyjnych?
4. W jaki sposób nauczyciele wspierają i motywują uczniów w procesach uczenia się?

W ankiecie udział wzięło 20 nauczycieli, 117 rodziców, 105 uczniów.

W Zespole Szkół Społecznych w Lubinie procesy edukacyjne są planowane z uwzględnieniem kalendarza roku szkolnego, w tym świąt, wycieczek, imprez szkolnych i innych. Przed rozpoczęciem danego roku szkolnego zdaniem wszystkich ankietowanych nauczycieli podawane są do wiadomości terminy posiedzeń Rady Pedagogicznej.

95% ankietowanych twierdzi, że podawane są terminy zebrań z rodzicami oraz terminy imprez szkolnych, a 85% nauczycieli potwierdza, że podawany jest plan pracy roku szkolnego. Jedynie 50% nauczycieli podało, że znane są terminy wycieczek, co może być spowodowane udziałem szkoły w projektach edukacyjnych i zależnością od zewnętrznych organizatorów, z którymi ustalany jest ostateczny termin i miejsce.

Realizacja ww. zadań przebiega zgodnie z przyjętym planem wg 75% nauczycieli. Natomiast 25% z nich twierdzi, że przeszkodą są niezaplanowane imprezy, wyjścia i konkursy, co powoduje, że czasami terminy ulegają zmianom. Wymieniony został także brak konsekwencji w realizacji decyzji Rady Pedagogicznej takich jak np.:

- w trakcie przerw trymestralnych i innych imprez np. rekolekcji, klasami (także pólinternatu) opiekują się wychowawcy,
- kilkudniowe wycieczki klasowe organizowane są podczas egzaminów gimnazjalnych lub po wystawieniu ocen.

W związku z powyższym decyzje podjęte podczas rad pedagogicznych powinny być w ciągu tygodnia od posiedzenia Rady Pedagogicznej spisane, potwierdzone podpisami osób uczestniczących oraz umieszczone w ogólnodostępnym miejscu.

Należy w statucie szkoły wpisać, że wszelkie przerwy trymestralne, rekolekcje i inne odbywają się w godzinach 8.00 – 12.30, a plan opieki nad dziećmi zapewniony w szkole po tej godzinie musi zostać podany do informacji nauczycieli i rodziców minimum tydzień przed planowanym wydarzeniem.

Planując procesy edukacyjne nauczyciele biorą pod uwagę przede wszystkim potrzeby i zdolności ucznia – 100%, natomiast 85% nauczycieli uwzględnia podstawę programową i dostępność ciekawych programów i podręczników, 80% dostosowuje je do organizacji roku szkolnego.

W opinii 55% nauczycieli realizację zaplanowanych procesów edukacyjnych utrudnia głównie przeładowanie tygodniowego rozkładu zajęć uczniów (uczniowie mają więcej godzin

np. z języka obcego, matematyki), a także niezaplanowane w kalendarzu szkolnym imprezy, wycieczki, wyjścia oraz liczna absencja poszczególnych uczniów – 50% nauczycieli. Zdaniem 30% ankietowanych wpływ na realizację procesów mają także ograniczony dostęp do sprzętów multimedialnych oraz trudności w dopasowaniu terminów wynikających z przydziału obowiązków nauczycieli.

Analiza ankiety dla rodziców potwierdziła, że są oni zapoznawani z kalendarzem podczas zebrań z wychowawcą i jest on zgodny (np. ilość wyjść, miejsce i czas) z ich oczekiwaniami. Jednocześnie znaczna część rodziców twierdzi, że członkowie Rady Rodziców nie informują (20%) lub czasami informują (27%) o zmianach, propozycjach, działaniach oraz inicjatywach podejmowanych w szkole. **Należy usprawnić przepływ informacji pomiędzy Radą Rodziców a pozostałymi rodzicami poprzez umieszczanie wniosków i informacji z posiedzenia na stronie internetowej szkoły oraz na tablicy informacyjnej.**

Z informacji od dyrektora wynika, że w ramach planowania procesów edukacyjnych do 15 września każdy nauczyciel przedkłada do kontroli teczkę z dokumentacją. Dyrektor szkoły dokładnie je przegląda, sprawdza zgodność z podstawą programową. Następnie na arkuszu kontroli odnotowuje wnioski i przedkłada nauczycielowi do podpisu. Jeżeli występują braki określa termin ich uzupełnienia.

Wszyscy wychowawcy przed zebraniem z rodzicami mają przygotowany plan zebrania, w jego trakcie podpisywana jest lista obecności, a uwagi i wnioski rodziców są odnotowywane i przekazywane zainteresowanym.

Procesy edukacyjne realizowane w szkole są monitorowane poprzez systematyczną kontrolę:

- dzienników lekcyjnych i pozalekcyjnych - sprawdzane są przez dyrektora (2 razy w miesiącu). Poziom realizacji tematów kontrolowany jest podczas hospitacji (czy występuje zgodność z planem wynikowym). Systematyczność oceniania i wpisywania ocen – przynajmniej raz w miesiącu. Niepokojące sytuacje są omawiane z nauczycielem.
- godzin z podstawy programowej i godzin z art.42 KN – stworzone zostały arkusze monitorujące realizację godzin. Godziny rozliczają nauczyciele – (do 5 każdego miesiąca). Arkusze zbiorcze opracowuje dyrektor. Godziny z art.42 – rozliczają 2 razy w roku nauczyciele, każdy z nich prowadzi też dziennik zajęć, w którym odnotowuje zakres tematyczny zajęć, ilość dzieci.

- zgodności oceniania uczniów z WSO – wśród uczniów (a także czasami rodziców) przeprowadzane są ankiety. Następnie, jeżeli wystąpił problem, omawiany jest on z zainteresowanym nauczycielem i zainteresowanymi uczniami.
- opinii rodziców – przeprowadzane są wśród nich ankiety ewaluacyjne, spotkania, podczas których dyrektor sonduje opinie rodziców.

Według ankietowanych nauczycieli hospitacje przeprowadzane są zgodnie z harmonogramem – 80% nauczycieli, są przeprowadzane zgodnie z procedurą – 100% nauczycieli, są wspólnie omawiane – 100% nauczycieli, są podstawą do doskonalenia warsztatu pracy – 100% nauczycieli.

Przeprowadzona analiza arkuszy hospitacji pokazuje, że nauczyciele stosują podczas zajęć różne metody, techniki i rodzaje ćwiczeń jak np. dyskusja, wykład, gry, zabawy, metoda pokazowa i ćwiczeniowa. Jednocześnie w opinii osoby hospitującej zajęcia stopień zaangażowania uczniów w pracę na lekcji w większości był wysoki, niektórzy uczniowie odpowiadają /biorą udział w lekcji, dopiero po wskazaniu przez nauczyciela, zaangażowanie niektórych uczniów jest uzależnione od rodzaju wykonywanego zadania lub tematyki lekcji. Tempo prowadzonych zajęć było dopasowane do możliwości uczniów, jednak w dwóch przypadkach było ono zbyt wolne jak na możliwości uczniów. Większość nauczycieli kończyła swoje lekcje podsumowaniem zajęć i wskazaniem zadania domowego. Zazwyczaj były to ćwiczenia pisemne związane z tematem lekcji, mające na celu utrwalenie nowo poznanych pojęć. Często też utrwalanie treści zajęć odbywało się poprzez bieżące ćwiczenia wykonywane przez uczniów podczas lekcji. Podczas większości zajęć panowała przyjazna atmosfera (z jednocześnie dobrze utrzymywaną dyscypliną), sprzyjająca uczeniu się. Nauczyciele odnoszą się do uczniów z szacunkiem, są mili, cierpliwi, chwalą swoich uczniów, zauważając nawet najmniejsze sukcesy. Polecenia były przekazywane uczniom w sposób jasny i zwięzły, w sposób dostosowany do wieku i możliwości uczniów. Nauczyciele motywowali uczniów do pracy poprzez: pochwały, plusy za aktywność, urozmaicone, atrakcyjne zadania.

Jednakże odbywały się też takie lekcje, podczas których nauczyciel był dla uczniów miły i serdeczny, a niestety ich zachowanie wskazywało na brak szacunku dla nauczyciela.

Nauczyciele analizują efekty kształcenia uczniów pod kątem indywidualnych postępów ucznia – 100% nauczycieli, podczas rozmowy z uczniem – 94% nauczycieli, samodzielnie analizują oraz porównują je pod kątem klasy – 78% nauczycieli.

By polepszyć efekty procesów edukacyjnych nauczyciele stosują głównie zadania dodatkowe (75% nauczycieli), indywidualizację pracy na lekcji (65% nauczycieli), współpracę z rodzicami (50% nauczycieli).

Procesy edukacyjne są doskonalone poprzez wprowadzone w ZSS programy pracy: z uczniem zdolnym „Talent” oraz program pracy z uczniem mającym trudności w nauce „Cała naprzód”.

Programy określają zasady, cele, procedury itp. Są systematycznie ewaluowane. Zdaniem dyrektora szkoła jest w miarę dobrze wyposażona (tablice multimedialne, dygestorium, pomoce naukowe). W najbliższym czasie dyrektor zamierza zakupić 2 tablice multimedialne, wymienić oświetlenie w 3 ostatnich już salach (j. angielski, j. polski i klasa 3 SSP). Poza tym w tym roku ma się rozpocząć budowę nowego budynku, w którym będzie znajdowała się sala gimnastyczna, część przedszkolna i szkolna. – 1100m² nowe pomieszczenia będą wyposażone w nowe meble, pomoce dydaktyczne, sprzęt sportowy. Dwie z planowanych sal to sala artystyczna i multimedialna. Szkoła przystąpiła do projektu Dolnośląska e-Szkoła, w ramach którego ma być wyposażona w zestawy komputerowe.

Informacje dotyczące analizowania i wdrażania wniosków uzyskane zostały podczas ewaluacji obszaru 2.4 Procesy edukacyjne są efektem współdziałania nauczycieli. Dalsze zalecenia będą możliwe po wdrożeniu rekomendacji z wcześniejszej ewaluacji dotyczącej obszaru 2.4 Procesy edukacyjne są efektem współdziałania nauczycieli.

Zdaniem 100% nauczycieli uczniowie i nauczyciele budują pozytywne relacje między sobą oraz współdecydują o aktywności pozalekcyjnej, a zdaniem 85% współdecydują o metodach nauczania (burza mózgów, dyskusje, praca w grupach). Zarówno połowa uczniów, jak i ich rodziców uważa, że uczniowie współdecydują o aktywności pozalekcyjnej oraz o metodach nauczania. W opinii większości uczniów, nauczyciele i uczniowie budują pozytywne relacje między sobą. Chociaż stanowczość i konsekwencja nauczyciela może być postrzegana jako niechęć do danego ucznia.

Na pytanie „czy lubisz się uczyć?” 30% uczniów odpowiedziało „nie”, zaś 62% uczniów uzależnia swoją odpowiedź od przedmiotu. Na pytanie „czy lubisz odrabiać lekcje?” 19% uczniów odpowiedziało „tak”, 31% zaprzeczyło, natomiast 50% uczniów odpowiedziało, że zależy to od przedmiotu. Jest to zarówno związane z zainteresowaniami poszczególnych uczniów jak i ilością zadawanych zadań.

Zdaniem większości nauczycieli (98%) i 70% uczniów nauczyciele przygotowują uczniów do konkursów oraz rozwijają zainteresowania uczniów np. artystyczne. Potwierdza to koordynator do spraw konkursów, który podaje, że uczniowie są przygotowywani i startują w wielu konkursach przedmiotowych (14 konkursów) i międzyprzedmiotowych (5 konkursów) oraz zawodach sportowych (konkursy pływackie i jazda na łyżwach). Osiągnięcia w konkursach i zawodach widać na terenie szkoły – gablota z pucharami, dyplomy na ścianach.

W opinii wszystkich nauczycieli i 70% uczniów nauczyciele nagradzają ich sukcesy. W szkole działa komisja stypendialna, która zbiera się 2 razy w roku i na podstawie złożonych wniosków opisujących osiągnięcia uczniów nagradza w kategoriach: artystyczna, naukowa, sportowa, stypendiami pieniężnymi oraz typuje do nagród zewnętrznych np. Prezydenta Miasta.

W ramach programu „Talent” uczniowie biorą udział w kołach zainteresowań, indywidualnych zajęciach z nauczycielem lub samodzielnie opracowują dodatkowy materiał. Najwięcej uczniów uczestniczy w zajęciach w ramach historii (17), przyrody (11), języka angielskiego SSP (8).

Jak wynika z informacji od koordynatora programu e-Szkoła uczniowie nabywają samoświadomość, podnoszą swoją samoocenę, a także otrzymują wsparcie psychologiczno-pedagogiczne od tutora. Pracują w grupach, wyjeżdżają na wycieczki dydaktyczne oraz do Multicentrum w Jaworze. Na kołach zainteresowań doskonalą kompetencje kluczowe z bloku matematyczno-przyrodniczego, dodatkowo przygotowują się do egzaminów po III klasie gimnazjum oraz do konkursów, jak również doskonalą swoje umiejętności z zakresu TI.

Uczniowie uważają, że nauczyciele kierują uczniów do programu „Talent” (75% uczniów) lub na zajęcia wyrównawcze (83% uczniów), zalecają dodatkowe ćwiczenia i zadania (83% uczniów), organizują powtórki i konsultacje (68% uczniów).

Wszyscy nauczyciele wykorzystują szeroką gamę środków dydaktycznych, jednak tak uważa tylko połowa ankietowanych uczniów. Wynika to z bardzo wysokich oczekiwań młodzieży np. by każda lekcja odbywała się z wykorzystaniem komputerów i rozległej gamy pomocy, co nie zawsze jest uzasadnione ze względu na specyfikę lekcji np. wprowadzająca, utrwalająca.

Zdaniem uczniów, większość nauczycieli (85%) uzasadnia wystawianą ocenę. Wynika to ze świadomości uczniów, znajomości obowiązującej punktacji oraz możliwości zanalizowania prac czy otrzymanych wyników. Ponadto zdaniem 72% uczniów nauczyciele omawiają z uczniami ich wyniki i postępy.

W szkole podstawowej rozmowy nauczycieli z uczniami dotyczą najczęściej zachowania (63%) oraz sukcesów i trudności w nauce (37%).

W gimnazjum natomiast częściej poruszana jest kwestia trudności w nauce - 52% ankietowanych i sukcesów w nauce - 47% ankietowanych, niż zachowania. Jest to spowodowane większą świadomością i odpowiedzialnością uczniów za swoje wyniki w nauce.

Jeżeli pojawią się problemy z nauką lub zachowaniem to 94% uczniów samo postanawia się poprawić. Nauczyciele rozmawiają z nimi o przyczynach oraz dają wskazówki jak nie dopuścić do podobnej sytuacji. Odbywają się wtedy rozmowy z wychowawcą, pedagogiem lub rozmowy z rodzicami.

Jednocześnie zdaniem 95% nauczycieli prowadzą oni rozmowy z uczniami nie dotyczące nauki co potwierdza 70% uczniów.

Prawie wszyscy uczniowie (90%) twierdzą, że znają zakres materiału obowiązujący do sprawdzianu, przeprowadzane są lekcje powtórzeniowe i/lub nauczyciel podaje obowiązującą tematykę przed sprawdzianem.

Większość nauczycieli twierdzi, że zapoznaje uczniów z różnorodnymi metodami i technikami uczenia się, co potwierdza połowa uczniów. Natomiast zdaniem 10% uczniów nauczyciele rozmawiają z nimi o tym, jak się uczyć, pozostali twierdzą, że dzieje się to tylko czasami - 60% lub nie ma miejsca - 30%. Natomiast 71% rodziców jest zdania, że ich dziecko poznaje w szkole różne sposoby uczenia się. Różnice w postrzeganiu sposobów i technik uczenia się u uczniów i dorosłych wynikają z podświadomego stosowania ich przez uczniów oraz braku funkcjonowania ich nazewnictwa w umysłach dzieci.

Ze względu na to należy w planie godzin wychowawczych wprowadzić diagnozę preferowanego stylu uczenia się oraz warsztaty z metod i technik uczenia się.